

วิเคราะห์เพศบัณฑิตฑาเก้ในฐานะเพศที่สามในพระพุทธศาสนา

The Analyzing the Pandaka as the third gender in Buddhism

รัตนกร สัตตอริยทรัพย์

Rattanakorn Satta-Ariyasup

คณะพุทธศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Faculty of Buddhism, Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Corresponding Author, Email Ratanakorn.49@gmail.com

Received October 23, 2022; Revised December 15, 2022; Accepted: December 30, 2022

บทคัดย่อ

บทความเรื่อง วิเคราะห์เพศบัณฑิตฑาเก้ในเพศที่สามในพระพุทธศาสนา มีวัตถุประสงค์ 2 ประการคือ 1) เพศบัณฑิตฑาเก้กับเพศที่สามในทางพระพุทธศาสนา 2) วิเคราะห์เพศบัณฑิตฑาเก้ในฐานะเพศที่สามในพระพุทธศาสนา ผลการศึกษาพบว่า บัณฑิตฑาเก้ หมายถึงมนุษย์ที่มีไขชายหรือหญิง มีกิเลสหนา เมื่อถูกความกำหนดเข้าครอบงำแล้ว จะปรารถนาสนิทสนมกับชายคนใดคนหนึ่ง บัณฑิตฑาเก้ มี 5 ประเภท คือ (1) อาสิตตบัณฑิตฑาเก้ (2) อุตสยบัณฑิตฑาเก้ (3) โอปักกมียบัณฑิตฑาเก้ (4) ปักขบัณฑิตฑาเก้ (5) นปุงสกบัณฑิตฑาเก้ เพศที่สามหมายถึงกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ หรือเพศทางเลือก LGBTQ เป็นกลุ่มคนที่มีอัตลักษณ์ทางเพศ หรือรสนิยมทางเพศที่แตกต่างไปจากคนส่วนใหญ่ในสังคม วิเคราะห์เพศที่สามในปัจจุบันกับเพศบัณฑิตฑาเก้ในทางพระพุทธศาสนา (1) กลุ่มรักร่วมเพศ ซึ่งประกอบด้วยอาสิตตบัณฑิตฑาเก้ สงเคราะห์เข้ากับเกย์ ปักขบัณฑิตฑาเก้ สงเคราะห์แล้วเข้ากับเกย์ควีน (2) อุตสยบัณฑิตฑาเก้ สงเคราะห์เข้ากับลักเพศ (3) กลุ่มไม่มีสัญลักษณ์ทางเพศกลุ่มไม่มีสัญลักษณ์ทางเพศซึ่งประกอบด้วย โอปักกมียบัณฑิตฑาเก้และนปุงสกบัณฑิตฑาเก้ สิ่งที่น่าสนใจคือ บัณฑิตฑาเก้ประเภท (1) อาสิตตบัณฑิตฑาเก้ และประเภท (2) อุตสยบัณฑิตฑาเก้ นั้นสามารถบวชได้ ส่วนประเภทที่ (4) ปักขบัณฑิตฑาเก้ นั้นสามารถบวชได้ในวันที่ไม่ได้มีกำหนด ส่วนบัณฑิตฑาเก้ประเภทที่ไม่สามารถบวชได้คือ ประเภทที่ (3) และ (5) คือบุคคลที่ถูกตอน หรือมีความบกพร่องทางเพศสภาพ

คำสำคัญ: เพศบัณฑิตฑาเก้; เพศที่สาม; ในพระพุทธศาสนา

Abstract

Article on the analyzing the Pandaka as the third gender in Buddhism, it has two objectives: 1) the Pandaka and the third gender in Buddhism, 2) the analyzing the Pandaka as the third gender in Buddhism. The results showed that Pandaka in Buddhism Refers to a human being that is not a man or a woman, has a thick desire, has a strong desire unknown when being taken over by lust. There are five types of Pandaka, 1) Asit Pandaka, 2) Usuiy Pandaka, 3) Opakkamiya Pandaka, 4) Pakka Pandaka, 5) Napungsaka Pandaka. The third gender refers to a group of people of different genders or gay LGBTQ is a group of people with a gender identity or sexual orientation that is different from that of most people in society. The analyzing the Pandaka as the third gender in Buddhism as follows: 1) homosexual group The homosexual group consists of Asit Pandaka socializing with gay, Pakka Pandaka socializing with gay queen 2) Usui Pandaka socializing with unnatural 3) The group has no sex symbol consists of Opakkmiya Pandaka and Napungsoka Pandaka. What is interesting is Pandaka that (1) Asit Pandaka and Type (2) Usuya Pandaka that can be ordained as for the type (4) Pakkha Pandaka can be ordained on a no lust day. As for the type of Pandaka that cannot be ordained, the types (3) and (5) are those who are castrated or have a gender dysphoria.

Keywords: Pandaka; Third Gender; Buddhism

บทนำ

สังคมปัจจุบันมีการใช้คำว่าบั้นเตาะก์ เพศที่สาม โดยหมายถึงกลุ่มบุคคลที่มีสถานะทางเพศที่แตกต่างจากเพศที่ถูกยอมรับทางสังคม แต่ความหมายจริงไม่มีใครตอบได้ว่าบั้นเตาะก์และเพศที่สาม เหมือนหรือต่างกันอย่างไรตรงไหน แล้วเรียกกันแบบนี้ตั้งแต่เมื่อไร เพศที่เรียกนี้มีพื้นที่ในสังคมเราอย่างไร มีตัวตนหรือไม่ อยู่กันในกลุ่มแบบไหนบ้าง ปัญหาการไม่ยอมรับทางศาสนา สังคมเปิดโอกาสให้เพศทั้งสองที่กล่าวมานี้มาน้อยแค่ไหนทิศทางของคนสองประเภทที่เรียกกันนี้ต่อไปจะมีบทบาทอย่างไรในสังคม

บั้นเตาะก์ในทางพระพุทธศาสนาหมายถึงบุคคลที่มีความผิดปกติในเรื่องเพศทั้งอวัยวะเพศและความต้องการทางเพศเรียกได้ทั้งผู้ชายและผู้หญิงรวมไปถึงพวกอมมนุษย์และสัตว์เดียรัจฉานด้วย (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่มที่ 1 ข้อที่ 56 หน้าที่ 43 มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) ซึ่งมีความหมายว่า "บั้นเตาะก์" คือ กะเทย คนไม่ปรากฏชัดว่าเป็นเพศชายหรือเพศหญิงได้แก่ กะเทยโดย

กำเนิด 1 ชายผู้ถูกตอนที่เรียกว่าชั้นที่ 1 ชายมีราคะกล้าประพฤตินอกจารีตในทางเสพกามและ
ยั่วชวนชายอื่นให้เป็นเช่นนั้น 1

ด้วยเหตุนี้ผู้เขียนจึงสนใจที่จะวิเคราะห์เกี่ยวกับเพศที่สามและ เพศข้ามเพศในทาง
พระพุทธศาสนาทั้ง 5 ประเภท ได้แก่ (1) อาสิตตบัณฑิต (2) อุษยบัณฑิต (3) โอปักกมีย
บัณฑิต (4) ปักขบัณฑิต (5) นบุงสกบัณฑิต เพศข้ามเพศทั้ง 5 อย่างนี้มีปรากฏอยู่ใน
พระไตรปิฎก อรรถกถาและคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา

เพศข้ามเพศที่ปรากฏในทางพระพุทธศาสนา

การเข้าใจเพศข้ามเพศได้นั้นอาจเริ่มต้นจากลักษณะของกะเทยซึ่งตามความหมายทาง
แพทยศาสตร์ หมายถึง คนที่มีอวัยวะของทั้งผู้หญิงและผู้ชายอยู่ในคนๆ เดียวกัน ส่วนกะเทยที่มีจิตใจ
ตรงข้ามกับเพศของตน ทางการศึกษาเรียกกลุ่มนี้ว่า ลักเพศ(วิจารณ์ พานิช, 2524) ในวินัยปิฎก
มหาวรรค พระผู้มีพระภาครับสั่งกับภิกษุทั้งหลายว่า “ภิกษุทั้งหลาย อนุปสัมบัน ผู้เป็นบัณฑิต
(กะเทย) ไม่พึงให้อุปสมบท ที่อุปสมบทแล้วพึงให้สึกเสีย” (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่มที่ 4 ข้อที่ 109
หน้าที่ 174 มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) และพระผู้มีพระภาครับสั่งกับภิกษุทั้งหลายว่า
“ภิกษุทั้งหลาย ผู้เป็นคนลักเพศ (คนปลอมบวชหรือบวชด้วยตนเองไม่มีอุปสมบทให้) ไม่พึงให้
อุปสมบท ที่อุปสมบทแล้วพึงให้สึกเสีย” (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่มที่ 4 ข้อที่ 110 หน้าที่ 175 มหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) อุภโตพยัญชนกะ คนหนึ่งได้บวชในสำนักภิกษุ พระผู้มีพระภาครับ
สั่งกับภิกษุทั้งหลายว่า “ภิกษุทั้งหลาย อนุปสัมบัน ผู้เป็น อุภโตพยัญชนกะ (คนสองเพศ) ไม่พึงให้
อุปสมบท ที่อุปสมบทแล้วพึงให้สึกเสีย” (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่มที่ 4 ข้อที่ 116 หน้าที่ 180 มหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) สรุปความว่า คำว่า อุภโตพยัญชนกะ หมายถึง คนสองเพศ คือ มี
อวัยวะทั้งเพศชายและหญิงอยู่ในคนเดียวกันเพราะผลกรรมที่ทำไว้ (อรรถกถา ภาษาไทย พระวินัย
ปิฎก เล่มที่ 3 ข้อที่ 116 หน้าที่ 92 มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2560)

อรรถกถาพระวินัย มหาวรรค ตอน 1 วินิจฉัยคำว่า บัณฑิต นั้น มีอยู่ 5 ชนิด คือ

1) อาสิตตบัณฑิต คือ กะเทยผู้มีน้ำอสุจิเป็นรสอาหาร หมายถึง กะเทยผู้มีรสนิยมในการ
อมของลับผู้อื่น แล้วก็ดื่มกินน้ำอสุจิของเขาเป็นรสอาหาร แล้วความกระวนกระวายทางอารมณ์จึงสงบ
ลง นี่ก็กะเทยหนึ่ง

2) อุษยบัณฑิต คือ กะเทยที่มีความริษยา ชังเคียด ผูกโกรธ ชิงชัง หมายถึง กะเทยผู้มี
อุปนิสัยใจคอโหดเหี้ยม เมื่อมีอารมณ์ใดๆ เกิดขึ้นในใจ (อารมณ์เสีย) แต่ถ้าเห็นผู้อื่นประพฤดิ
อชฌาจาร (ประพฤติชั่วทางเพศ) แล้วความกระวนกระวายทางอารมณ์จึงสงบระงับลง นี่ก็กะเทยหนึ่ง

3) โอปกกมัยบัณฑิตฑะกะคือ กะเทยผู้ยอมเจ็บปวดด้วยการถอนพีช หมายถึง กะเทยหญิงหรือชายก็ตาม ที่ไม่พอใจในอวัยวะเพศของตนที่ถือกำเนิดมาตามธรรมชาติ จึงยอมเจ็บปวดด้วยความเพียรพยายามตัดทิ้งไปเสีย (ตัดทิ้งหรือตอนหมั่น) หรือตัดแปลง (ผ่าตัดแปลงเพศ) นี้ก็กะเทยหนึ่ง

4) ปักขบัณฑิตฑะกะคือ กะเทยเขยกหรือกะเทยปักข์ หมายถึง สิ่งแวดล้อมที่โลกบัญญัติว่าเดือนหนึ่งมีอยู่ 2 ปักข์ ได้แก่ ปักข์ข้างขึ้น 1 วัน โดยนับตั้งแต่ขึ้น 1 ค่ำถึงขึ้น 15 ค่ำของทุกๆ เดือน เรียกว่าปักข์ข้างขึ้นหรือปักข์แรก และนับตั้งแต่แรม 1 ค่ำถึงแรม 14 ค่ำหรือแรม 15 ค่ำของทุกๆ เดือน เรียกว่าปักข์ข้างแรมหรือปักข์หลัง ในทางปฏิบัติจริงของกะเทยเขยกหรือกะเทยปักข์นี้ขึ้นได้แก่ กะเทยที่มีอารมณ์ดีหรืออารมณ์ร้ายก็ดี หรือมีอารมณ์ทางเพศก็ดี จะเอียงไปข้างใดข้างหนึ่งระหว่างเดือนข้างขึ้นกับข้างแรม หรือระหว่างกลางวันกับกลางคืน หรือระหว่างอยู่ในที่มีดักบออยู่ในที่สว่าง ดังนั้น อารมณ์เขาจึงเป็นเช่นคนขาพิการในขณะที่เดินก็เอียงไปข้างใดข้างหนึ่ง ฉนั้นใด เหมือนกันปักขบัณฑิตฑะกะหรือกะเทยเขยกก็เป็นเช่นนั้น คือ เดือนข้างแรม (กลางคืนหรือกลางวันแต่อยู่ในที่มีมืด) จะเกิดมีอารมณ์ทางเพศอย่างแรง ทำให้อารมณ์เร้าร้อนกระวนกระวายปรากฏขึ้น เพราะอำนาจแห่งอกุศลวิบากของเขาบันดาลให้เป็น แต่เมื่อถึงเวลาข้างขึ้น (กลางวันหรือกลางคืนแต่อยู่ในที่มีแสงสว่าง) อารมณ์อันเร้าร้อนกระวนกระวายก็สงบลงเป็นปกติ

5) นปุงสกบัณฑิตฑะกะคือ กะเทยไม่มีนิมิตของเพศ หมายถึง เครื่องหมายเพศของเขาไม่ชัดเจนในคราวปฏิสนธิ คือ ไม่ปรากฏว่าเป็นเพศชายหรือเพศหญิงจริงๆ ฉนั้น จึงเรียกว่า นปุงสกบัณฑิตฑะกะ (อรรถกถาภาษาไทย พระวินัยปิฎก เล่มที่ 3 ข้อที่ 109 หน้าที่ 81-82 มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2560)

ส่วนปณทกวัตตุในพระวินัยปิฎก มหาวรรค ภาค 1 ที่กล่าวว่า “ภิกษุทั้งหลาย อนุปลัมบันคือบัณฑิตฑะกะ ไม่พึงให้อุปสมบท ที่อุปสมบทแล้วพึงให้สึกเสีย” (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่มที่ 4 ข้อที่ 109 หน้าที่ 173-174 มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) โดยมีบัณฑิตฑะกะคนหนึ่งบวชแล้วเกิดกามราคะ เลยกไปชวนพระสงฆ์กับเณรมือะไรกัน แต่พระกับเณรปฏิเสธ พระบัณฑิตฑะกะนั้นจึงไปชวนคนเลี้ยงช้างเลี้ยงม้า เมื่อมีอะไรกับคนเลี้ยงช้างเลี้ยงม้าแล้ว เขาก็เลยเอาไปพูดเหมารวมว่า พระสงฆ์ไม่ใช่ผู้ประพฤติพรหมจรรย์ พระพุทธเจ้าเลยให้บัณฑิตฑะกะรูปนั้นสึก หากพิจารณาให้ชัดเจนนั้นจะเห็นว่าข้อลงโทษของพระพุทธเจ้ากับภิกษุบัณฑิตฑะกะรูปนั้นคือโทษเรื่องของการเสพเมถุน การไม่รักษาพรหมจรรย์ เป็นเหตุให้พระพุทธศาสนาเสียชื่อเสียง ซึ่งเป็นเรื่องส่วนบุคคล ไม่ได้หมายถึงการลงโทษพระสงฆ์ที่เป็นบัณฑิตฑะกะ หรือเป็นข้อบัญญัติเพื่อห้ามบัณฑิตฑะกะบวช

ไม่เพียงแค่นักบัณฑิตฑะกะที่ไม่ได้หมายถึงกะเทยตามแบบที่เข้าใจกันในสังคมปัจจุบันแล้ว “ลักเพศ” ในคำอธิบายทางพุทธศาสนาก็ไม่ได้หมายถึงกะเทยในความหมายทำนองที่เข้าใจด้วยเช่นกัน ในพระวินัยปิฎก มหาวรรค ภาค 1 มีพุทธบัญญัติขับไล่อนุปลัมบันที่เป็นคนที่เป็น “เถยยสังวาสกะ” ออกไปดังที่กล่าวไปข้างต้น ซึ่งคำดังกล่าวภาษาไทยแปลว่า “ลักเพศ” แต่คำอธิบายในวินัยไม่ได้

หมายถึงลักเพศที่ตรงกับความหมายภาษาไทยที่เข้าใจกันว่าหมายถึง กะเทย ผู้ที่เป็นผู้ชายแต่งตัวเป็นหญิง แต่ความหมายของถ้อยสังวาสกะหมายถึง ลักเพศ ที่หมายถึงผู้ที่ปลอมเป็นพระภิกษุ ไม่ได้ผ่านการอุปสมบท แต่บวชเอง แล้วอ้างว่าเป็นพระภิกษุ คือผู้แต่งกายเลียนแบบพระสงฆ์ในกฎหมายอาญาลักเพศที่หมายถึงคนลักสังวาส คือเป็นเณรหรือพระสงฆ์ที่อ้างพรรษาว่าได้บวชมานานกว่าความจริงเพื่อยินดีกับเกียรติยศและความเคารพนับถือ ลักเพศทั้งอ้างว่าเป็นพระภิกษุและมีพรรษาสูงเกินจริงนั้นหมายความว่า คำนิยามในตัวบทพระวินัย บัณฑิตะกัที่ห้ามบวช ลักเพศ ไม่ได้หมายถึงกะเทย ตู๊ด แต่ที่มีความหมายในเรื่องเพศวิถี และการลงโทษพระภิกษุบัณฑิตะกัในพุทธประวัติก็เป็นเรื่องของการเสพเมถุนและการทำให้ศาสนาเสียชื่อเสียง ไม่ได้หมายถึงการลงโทษเพียงเพราะเป็นบัณฑิตะกั ดังจะเห็นได้ว่าในพุทธประวัติก็มีพระสงฆ์รูปหนึ่งที่มีนามว่า พระวัคคลี เป็นผู้หลงในรูปลักษณะของพระพุทธรูปเจ้ามา และมักเกิดความกระวนกระวายใจทุกครั้งหากไม่ได้เจอพระพุทธรูปเจ้า ซึ่งหมายถึงความในลักษณะนี้อาจจะเป็นกลุ่มบัณฑิตะกัที่หลงรูปความเป็นชายเพศเดียวกัน แต่ก็สามารถบวชและบรรลุนิพพานได้เช่นกัน กล่าวโดยสรุปแล้ว หากดูความหมายของคำว่าบัณฑิตะกัหรือลักเพศ ไม่ได้มีความหมายเดียวกับคำว่ากะเทย ตู๊ด แต่ บัณฑิตะกั แบบที่เข้าใจกันในปัจจุบัน หรือแม้แต่พระบัณฑิตะกัที่ถูกขับออกจากพุทธศาสนาที่ปรากฏเรื่องราวในพุทธประวัติก็ไม่ได้มีเหตุเพราะว่าพระภิกษุรูปนั้นเป็นบัณฑิตะกั แต่หมายถึงการกระทำที่ผิดวินัยขั้นสูงคือ การเสพเมถุนกับเพศเดียวกัน ซึ่งการเสพเมถุนนั้นไม่ได้หมายถึงเพียงแค่บัณฑิตะกัเท่านั้นที่กระทำ พระภิกษุที่เป็นชายแท้ก็สามารถกระทำได้เช่นกัน

แนวคิดเรื่องเพศที่สาม

ความหมายของเพศที่สาม หรือผู้มีความหลากหลายทางเพศ (LGBT) ถูกพูดถึงและเข้ามามีบทบาทตามสื่อต่างๆ มากขึ้น คำว่าเพศที่สามถูกนำมาใช้เรียกกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ ซึ่งหมายถึงบุคคลที่มีเพศวิถีเป็นเลสเบี้ยน (Lesbian) เกย์ (Gay) หรือไบเซ็กชวล (Bisexual) รวมถึงผู้มีอัตลักษณ์ทางเพศเป็นคนข้ามเพศ (Transgender) ซึ่งความหมายของเพศวิถีและอัตลักษณ์ทางเพศนั้นอธิบายได้ดังนี้

เพศวิถี (Sexual Orientation) คือความรู้สึก อารมณ์เสนาหา รสนิยมทางเพศ หรือความพึงพอใจทางเพศที่มีต่อบุคคลอื่น แบ่งออกเป็น 4 ลักษณะหลักๆ ได้แก่

- 1) รักต่างเพศ คือผู้ที่มีรสนิยมชื่นชอบเพศตรงข้าม โดยต้องการมีความสัมพันธ์ทางกายและทางใจกับบุคคลต่างเพศ เช่น ผู้ชายที่ชอบผู้หญิง หรือผู้หญิงที่ชอบผู้ชาย
- 2) รักเพศเดียวกัน คือผู้ที่มีรสนิยมชื่นชอบเพศเดียวกัน ต้องการมีความสัมพันธ์ทางกายและทางใจกับเพศเดียวกัน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มหลักๆ ได้แก่ ผู้หญิงที่ชอบผู้หญิงด้วยกันหรือที่เรียกว่าเลสเบี้ยน และผู้ชายที่ชอบผู้ชายด้วยกัน เรียกว่าเกย์

3) ไบเซ็กชวล คือผู้ที่มีรสนิยมชื่นชอบทั้งเพศหญิงและเพศชาย มีอารมณ์เสนาหาและมีความสัมพันธ์ทางกายทางใจกับเพศตรงข้ามหรือเพศเดียวกันก็ได้

4) ไม่ฝักใฝ่ทางเพศ คือผู้ที่ไม่สนใจหรือฝักใฝ่ในการมีเพศสัมพันธ์ แต่อาจรู้สึกสนิทสนมผูกพันกับหรือมีความรักกับบุคคลอื่นได้เป็นปกติ

เพศ คือการแบ่งตามอวัยวะเพศ เพศ นั้น ปกติจะแบ่งในลักษณะของเพศชีวภาพ คือเกิดมาอย่างไร โดยระบุตามอวัยวะเพศที่มีมาแต่กำเนิด รวมถึงมีการแปลงเพศภายหลัง แบ่งได้เป็น 5 ประเภทคือ (1) เพศชาย บุคคลซึ่งมีอวัยวะเพศชายมาโดยกำเนิด (2) เพศหญิง บุคคลซึ่งมีอวัยวะเพศหญิงมาโดยกำเนิด (3) คนที่เกิดมาแล้วมีทั้ง 2 เพศ (4) คนที่เกิดมาแล้วไม่สามารถบ่งบอกเพศได้ (5) โดยปัจจุบันถ้าจะดูกันที่อวัยวะเพศ จะมีคนที่ได้ไปให้แพทย์ทำการแปลงเพศให้ด้วย ซึ่งถือว่าจัดอยู่ในกลุ่มนี้เช่นกัน เรียกว่า Transsexual (แปลงเพศ)

เพศสภาพ คือลักษณะที่สังคมให้คุณค่าว่าคนๆ นั้นคือความเป็นเพศอะไร มี 3 ประเภท (1) ความเป็นผู้หญิง ความเป็นผู้ชาย หรือ คุณลักษณะ ลักษณะที่สังคมให้คุณค่า ซึ่งเป็นลักษณะที่สังคมให้ความหมายว่านี่คือคุณลักษณะของผู้ชาย นี่คือนคุณลักษณะของผู้หญิง เช่น ผู้หญิงควรมีความนุ่มนวล อ่อนหวาน เอาใจใส่ เป็นผู้ตามที่ดี ผู้ชาย สังคมก็บอกว่า ชอบอิสระ ชอบการออกกำลังกาย ความเป็นผู้นำ กล้าตัดสินใจ เด็ดเดี่ยว (2) คนข้ามเพศ หรือ Transgender คนที่มีเพศกำเนิดอันหนึ่งแต่อยากเป็นอีกเพศหนึ่ง ไม่ได้มีการบ่งบอกว่าการผ่าตัดเปลี่ยนเพศหรือยัง แค่บ่งบอกในลักษณะของคุณลักษณะที่สังคมให้ความหมาย (3) พฤติกรรมข้ามเพศบางโอกาส หรือ Transvestite คาบเกี่ยวกับเรื่องเพศวิถี เหมือนกับ Transgender เช่น การแต่งคอสเพลย์ ที่มีผู้ชายบางคนนิยมแต่งเป็นผู้หญิงในชีวิตประจำวัน แต่แต่งแค่ชั่วคราวชั่วคราว แต่เขาก็ยังชอบผู้หญิงอยู่ ใช้ได้กับทั้ง ผู้หญิง ผู้ชาย

เพศ เพศสภาพ และเพศวิถี จะสามารถทับซ้อนกันของคนแต่ละกลุ่มได้อีก บางคนยึดโยงกัน บางคนไม่ยึดโยงกัน แต่คนในปัจจุบันต้องการทำให้มันเป็นหมวดหมู่ แต่บางคนที่เป็นกระเทย เลสเบี้ยน ทอม เกย์ เป็นในลักษณะที่เอาเรื่องของเพศสภาพกับเพศวิถีมาปนกัน บางคนไม่ได้ยึดโยงตาม 3 หัวข้อทั้งหมด บางคนเป็นผู้ชายโดยเพศ แต่อาจมีเพศสภาพไปในทางผู้หญิง คือมีคุณลักษณะที่อ่อนโยน แต่เพศวิถี (รสนิยม) ก็ยังคงชอบผู้หญิงเหมือนเดิมก็ได้เช่นกัน" ผู้เชี่ยวชาญด้านเพศสภาพและเพศวิถีกล่าว

อัตลักษณ์ทางเพศ (Gender identity) หมายถึง สามารถรับรู้ได้ในส่วนลึกและประสบการณ์ทางเพศภาวะ (Gender) ของเฉพาะบุคคล ที่อาจจะสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับเพศ โดยดำเนินรวมทั้งอารมณ์ความรู้สึกและการทำงานของร่างกายเฉพาะตน (ที่อาจจะเกิดมากจากการเลือกโดยอิสระของบุคคลนั้นหรืออาจจะเกิดมากจากการดัดแปลงรูปลักษณะหรือกลไกการทำงานของร่างกายโดยวิธีการทางการแพทย์ การทำศัลยกรรมหรือวิธีการอื่นใด) และการแสดงออกของเพศ

ภาวะในด้านอื่นๆ ที่หมายถึงการแต่งกายการพูดจา และกริยาท่าทางต่างๆ (กฤตยา อาชวนิจกุล, 2554)

ลักษณะของเพศที่สามที่เกี่ยวกับบั้นเพาะหรือกะเทย แบ่งเป็น 5 ประเภท คือ

1) กะเทยแท้ (True hermaphrodite) คือ กะเทยผู้มีทั้งรังไข่และลูกอัณฑะในคนเดียวกัน และรูปลักษณะร่างกายภายนอกมีทั้งลักษณะของชายและหญิงปนกัน (อุภโตพยัญชนกะ)

2) กะเทยเทียม (False hermaphrodite) คือ กะเทยผู้มีอวัยวะเพศอย่างหนึ่ง แต่มีรูปลักษณะร่างกายภายนอกเป็นอีกอย่างหนึ่ง ได้แก่

- กะเทยหญิง (Female hermaphrodite) คือ กะเทยผู้มีรังไข่ แต่รูปลักษณะร่างกายภายนอกเป็นชาย

- กะเทยชาย (Male hermaphrodite) คือ กะเทยผู้มีลูกอัณฑะ แต่รูปลักษณะร่างกายภายนอกเป็นหญิง

3) กะเทยไม่มีเพศ (Neuter or neutral hermaphrodite) คือ กะเทยผู้ไม่มีทั้งลูกอัณฑะและรังไข่ แต่รูปลักษณะร่างกายภายนอกก็ไม่ชัดเจนว่าเป็นเพศใด

4) กะเทยแต่ง (Transvestite) คือ กะเทยผู้ชอบแต่งกายและทำตนในลักษณะที่ตรงกันข้ามกับเพศที่แท้จริงของตนนั้น คือ ชายทำตนเป็นหญิงหรือหญิงทำตนเป็นชายเรียกว่า “กะเทยแต่ง” และเขาเหล่านี้ชอบร่วมประเวณี (ร่วมเพศ) กับเพศเดียวกัน ถือว่าพวกกรักร่วมเพศก็ไม่ผิด (Homosexual) พวกที่เรียกตนเองว่า เกย์ (Gay) ก็จัดอยู่ในคนกลุ่มนี้ ไม่ว่าจะหญิงหรือชาย

5) กะเทยแปลง (Transsexual) คือ กะเทยผู้ตัดหรือถูกตัดอวัยวะเพศของตนทิ้ง และตัดแต่งให้ร่างกายภายนอกมีลักษณะเหมือนหรือคล้ายเพศตรงข้าม แต่จะไม่สามารถทำให้มีอวัยวะเพศที่แท้จริง คือ มีรังไข่หรือมีลูกอัณฑะได้ ผู้ที่ตัดรังไข่หรือลูกอัณฑะทิ้งไป จึงไม่สามารถมีบุตรที่เป็นเชื้อสายของตนได้ ดังนั้นจึงเรียกว่า กะเทยแต่ง (สันต์ หัตถิรัตน์, 2545)

กะเทย ตามความหมายทางแพทย์ หมายถึง คนที่มีอวัยวะของทั้งผู้หญิงและผู้ชายอยู่ในคนเดียวกัน หรือมีอวัยวะเพศแบบกำกวมไม่ได้แน่ชัดว่าเป็นผู้หญิงหรือชาย หรือบางอวัยวะเป็นชาย บางอวัยวะเป็นหญิง ถ้ามีทั้งอวัยวะเพศหญิงและอวัยวะเพศชายอยู่ในคนเดียวกัน เรียกว่า กะเทยแท้ แต่ถ้าอวัยวะเพศเป็นแบบครึ่งหญิงครึ่งชาย หรือบางอวัยวะเป็นหญิงบางอวัยวะเป็นชาย เรียกว่า กะเทยเทียม

กะเทยแท้ที่รู้จักกันเป็นส่วนใหญ่เป็นหมัน มีอวัยวะเพศภายนอกกำกวม แต่ก็มักจะดูคล้ายไปทางเพศใดเพศหนึ่ง ที่สำคัญคือมีทั้งอัณฑะและรังไข่ บางคนอาจมี รังไข่ (Ovary) อยู่ข้างหนึ่งของตัว อีกข้างหนึ่งเป็น อัณฑะ (Testis) หรือบางคนมีก้อนตรงตำแหน่งของรังไข่ ซึ่งเมื่อตัดมาศึกษาดูด้วยกล้องจุลทรรศน์แล้ว พบว่าเป็นทั้งเนื้อรังไข่และอัณฑะผสมกัน (Ovotestis) บางคนอาจมีลักษณะของร่างกายภายนอกเป็นหญิงซีกหนึ่งซีกหนึ่งเป็นชาย แม้แต่หมวดกิ่งอกเฉพาะซีกของร่างกายที่เป็น

ผู้ชาย สำหรับกะเทยแท้ๆนี้ยังไม่เคยปรากฏว่าสืบพันธุ์ผิดปกติมาจากพ่อหรือแม่ น่าจะเกิดจากความผิดปกติของการเจริญเติบโตของทารกในครรภ์มากกว่า โดยที่ความผิดปกตินั้นอาจมีสาเหตุมาจากตัวกำหนดพันธุ์ (โครโมโซม) บางส่วนผิดปกติไปตอนที่ทารกเจริญเติบโตอยู่ในท้องแม่ก็ได้ เพราะฉะนั้น กะเทยแท้ไม่เป็นทางกรรมพันธุ์ เพราะว่าความผิดปกติไม่ได้ถ่ายทอดมาจากใครทั้งสิ้น มันเกิดขึ้นเองในเด็กคนนั้น แต่ถ้าถามว่ากะเทยแท้มีสาเหตุเกี่ยวข้องกับเชื้อพันธุ์ (ยีน) หรือไม่ ก็ต้องตอบว่าน่าจะเกี่ยว และความผิดปกติของเชื้อพันธุ์ น่าจะเกิดขึ้นในเด็กคนนั้นเอง ไม่ได้รับถ่ายทอดความผิดปกติมาจากพ่อแม่ (วิจารณ์ พานิช, 2524)

ฮอร์โมนเพศชาย ซึ่งเรียกชื่อเป็นภาษาอังกฤษว่า เทสโตสเตอโรน เป็นตัวออกฤทธิ์ให้อวัยวะเพศเปลี่ยนแปลงไปเป็นผู้ชาย การสร้างฮอร์โมนเพศชายต้องอาศัยปฏิกิริยาของเอ็นไซม์ 5 ชนิด เอ็นไซม์เหล่านี้ควบคุมโดยยีน ดังนั้นหากยีนที่ควบคุมเอ็นไซม์เหล่านี้ผิดปกติ การสร้างฮอร์โมนเพศชายก็จะผิดปกติไปด้วย มีผลให้อวัยวะเพศชายมีลักษณะไม่สมบูรณ์คือ เป็นกะเทยเทียมชาย(วิจารณ์ พานิช, 2524)

กะเทยเทียมหญิง คือคนผู้ที่มีรังไข่และมีโครโมโซมเป็นเพศหญิง แต่อวัยวะเพศภายนอกเห็นเป็นผู้ชาย เช่น ภาวะขาดเอ็นไซม์ 21-Hydroxylase ทำให้ต่อมหมวกไตหนาตัวขึ้นตั้งแต่กำเนิด (Congenital adrenal hyperplasia) และสร้างฮอร์โมนเพศชายสูงจนทำให้อวัยวะเพศเด็กหญิงดูคล้ายอวัยวะเพศเด็กชาย (ชัญวลี ศรีสุโข, 2552)

ปัญหาเพศที่สามในมุมมองทางสังคมไทย

ปัจจุบัน เพศที่สามมีมากขึ้นทั้งในสังคมไทยและในพระพุทธศาสนา อีกทั้งพฤติกรรมการแสดงออกจากเพศที่ตนเองเป็นอยู่ก็มีมากขึ้นไปด้วย ทั้งเพศชายและเพศหญิง กล่าวคือ การที่เพศชายอยากเป็นหญิง มีชื่อเรียกกันว่า กะเทย และเพศหญิงที่อยากเป็นชายเรียกกันว่า ทอม และเพศชายที่ไม่อยากเป็นหญิงแต่ก็ชอบผู้ชายเรียกกันว่า เกย์ ซึ่งในทางโลกจะรวมเรียกบุคคลเหล่านี้ว่าเป็นพวก รักร่วมเพศ และโดยเฉพาะที่ปรากฏอยู่มากในขณะนี้ก็คือชายที่อยากเป็นหญิง จนทำให้มีผลต่อท่าทีและมุมมองของสังคมไทยในหลายๆ ด้าน และหนึ่งในนั้นก็คือมุมมองที่มีต่อการเข้ามาบวชเป็นพระภิกษุสามเณรของคนรักร่วมเพศ ซึ่งนับวันก็จะมีมากขึ้นเรื่อยๆ เมื่อเข้ามาบวชกันมากๆ แล้ว ทำให้หลายครั้งเกิดมีพฤติกรรมที่แสดงออกมาอย่างไม่เหมาะสมในสายตาของคนทั่วไป จนถูกวิพากษ์วิจารณ์กันไปต่างๆ และมีหลายคนได้ตั้งคำถามว่า คนแบบนี้บวชได้หรือไม่ พระพุทธศาสนามีข้อบัญญัติห้ามไว้หรือไม่อย่างไร และในครั้งพุทธกาลเคยมีคนที่มีลักษณะแบบนี้เข้ามาบวชหรือไม่ ถ้ามีพระพุทธเจ้าได้ตรัสถึงบุคคลเหล่านี้ไว้อย่างไร เป็นต้น ซึ่งคำถามและข้อสงสัยเหล่านี้ยังไม่ได้รับคำตอบที่ชัดเจนจากคณะสงฆ์ผู้มีหน้าที่ปกครองคณะสงฆ์เท่าที่ควร หรือตอบก็ตอบแบบครอบคลุมไปเลยว่าคนแบบนี้บวชไม่ได้ ทำให้มีเสียงสะท้อนกลับมาว่า ทำไมพระพุทธศาสนาจึงต้องจำกัดสิทธิเสรีภาพด้วย

อัตลักษณ์ทางเพศเกี่ยวข้องกับการเลือกที่จะแสดงออกในทางร่างกาย กิริยามารยาทและวิถีชีวิตของคนว่าจะเป็นผู้หญิงหรือชายซึ่งอาจจะสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องในระดับต่างๆ กับการกำหนดหรือรับรองของรัฐ และสังคมอัตลักษณ์ทางเพศยังมีแง่มุมของการเลือกและแสดงออกของรสนิยมและวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์และการเกี่ยวข้องในทางเพศ ทั้งพวกรัก/มีเซ็กซ์ กับคนต่างเพศเท่านั้น คนรักและ/หรือมีเซ็กซ์กับเพศเดียวกัน และพวกที่ชอบทั้งสองเพศ/เพศสภาพ รสนิยมและวิถีชีวิตที่ต่างไปจากรักต่างเพศถูกมองว่าเป็นเรื่องผิดปกติหรือเป็นเรื่องของคนส่วนน้อย ก็เลยไม่มีที่ทางและถูกกีดกันจากชีวิตทางสังคมการเมืองอัตลักษณ์ทางเพศสะท้อนการต่อรอง และขัดขืนของคนหลายกลุ่มในระบบที่บังคับและจำกัดการเลือกและวิถีชีวิตเรื่องเพศและเพศสภาพ

คนเราไม่สามารถเลือกหรือเปลี่ยนแปลงรสนิยมทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศของตนเองได้ ทำนองเดียวกับการที่ไม่สามารถเลือกสีดวงตาหรือกำหนดความสูง เนื่องจากสิ่งเหล่านี้ล้วนเกิดขึ้นตามธรรมชาติ นักวิจัยคาดว่าเพศที่สามเกิดจากอิทธิพลของหลายปัจจัยร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นพันธุกรรม ฮอร์โมน และสิ่งแวดล้อม เช่น การเลี้ยงดู เพื่อน หรือสภาพสังคม ซึ่งแพทย์ไม่แนะนำให้พ่อแม่บังคับหรือชักจูงบุตรให้เปลี่ยนรสนิยมทางเพศหรืออัตลักษณ์ทางเพศ เพราะเป็นสิ่งที่ฝืนให้เปลี่ยนไม่ได้และอาจส่งผลเสียต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตของผู้ที่ถูกบังคับด้วย

ก่อนหน้านี้เพศที่สามเคยถูกกล่าวหาว่าเป็นความผิดปกติทางจิตชนิดหนึ่ง ทว่าแท้ที่จริงแล้วการรักเพศเดียวกันและการเป็นไบเซ็กชวลไม่ใช่อาการทางจิตแต่อย่างใด แต่เป็นความพึงพอใจและรสนิยมส่วนบุคคลที่เกิดขึ้นได้เป็นปกติ ส่วนคนข้ามเพศนั้น สมาคมจิตแพทย์แห่งสหรัฐอเมริกาจัดให้เป็นภาวะเพศสภาพไม่ตรงกับเพศกำเนิด (Gender dysphoria) ซึ่งไม่ใช่ความผิดปกติทางจิตเช่นกัน เป็นเพียงความวิตกกังวลและไม่พอใจที่มีโครงสร้างทางร่างกายไม่ตรงกับความต้องการของตนเอง คนข้ามเพศส่วนใหญ่จึงพยายามเปลี่ยนลักษณะภายนอกร่างกายให้คล้ายกับเพศตรงข้าม ไม่ว่าจะเป็นการแต่งกาย การรับประทานฮอร์โมนเพื่อเปลี่ยนแปลงรูปร่างและลักษณะร่างกาย รวมถึงการผ่าตัดแปลงเพศ

ความเสี่ยงของวัยรุ่นเพศที่สามวัยรุ่นถือเป็นช่วงเวลาของการเปลี่ยนแปลงในหลายๆ ด้าน ทั้งการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายและทางเพศ เช่น รูปร่างและฮอร์โมนที่เป็นสัญญาณของการก้าวเข้าสู่วัยรุ่นเจริญพันธุ์ การเริ่มเกิดความรู้สึกทางเพศ รวมถึงความเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจ อารมณ์ และสังคม จึงเป็นช่วงที่ต้องการความเข้าใจและการสนับสนุนจากพ่อแม่หรือคนรอบข้างเป็นพิเศษ โดยเฉพาะวัยรุ่นที่พบว่าตนเองเป็นเพศที่สามซึ่งอาจต้องเผชิญกับความรู้สึกสับสนและวิตกกังวล บางรายไม่กล้าเปิดเผยตัวตนเพราะกลัวว่าคนอื่นจะไม่ยอมรับหรือกลัวพ่อแม่ผิดหวัง ซึ่งการเปิดเผยตัวตนนั้นเป็นสิ่งที่ดีหากครอบครัวและสังคมรอบข้างเข้าใจ ทว่าวัยรุ่นเพศที่สามที่ไม่ได้รับความเข้าใจและการสนับสนุนจากคนรอบข้างอาจเสี่ยงต่อปัญหาต่อไปนี้

ความรุนแรง วัยรุ่นเพศที่สามเสี่ยงต่อการถูกหยอกล้อ กลั่นแกล้ง หรือโดนรังแกทั้งทางคำพูด ทางร่างกาย และทางสังคม เช่น การตำหนิ การทำร้ายร่างกาย การล่วงละเมิดทางเพศ หรือการกีดกันไม่ให้เข้ากลุ่ม โดยมีงานวิจัยจากหลายสถาบันชี้ว่านักเรียนที่เป็นเพศที่สามจำนวนหนึ่งกลายเป็นเหยื่อของความรุนแรงเพียงเพราะเพศวิถีและอัตลักษณ์ทางเพศของตนเอง

การแก้ปัญหาผิดวิธี วัยรุ่นเพศที่สามที่ถูกรังแกหรือถูกคุกคามทางเพศมีแนวโน้มได้รับความกระทบกระเทือนทางจิตใจ ส่งผลให้เกิดโรคซึมเศร้าหรือโรคเครียดตามมา โดยเฉพาะผู้ที่ต้องเผชิญกับปัญหาดังกล่าวเพียงลำพังโดยไม่สามารถเล่าหรือระบายให้พ่อแม่ฟัง และอาจนำไปสู่การรับมือกับปัญหาแบบผิดวิธีในที่สุด เช่น การใช้สารเสพติด และการฆ่าตัวตาย ทั้งยังมีงานวิจัยระบุว่าวัยรุ่นเพศที่สามเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายมากกว่าคนทั่วไปอีกด้วย นอกจากนี้ ความรักในวัยรุ่นไม่ว่าเพศใดก็ตามมักมีเรื่องเพศสัมพันธ์เข้ามาเกี่ยวข้อง พ่อแม่และคนใกล้ชิดควรส่งเสริมให้วัยรุ่นรู้จักป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์อย่างถูกต้อง เช่น การใช้ถุงยางอนามัย เป็นต้น

การดูแลวัยรุ่นเพศที่สาม ความเข้าใจ เอาใจใส่ และการสนับสนุนของคนใกล้ชิด โดยเฉพาะพ่อแม่และคุณครู ถือเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้วัยรุ่นเพศที่สามกล้ายอมรับในตัวตนและภูมิใจในสิ่งที่พวกเขาเป็น ซึ่งหลักสำคัญที่ควรนำมาปรับใช้มีดังนี้ (ปิยวรรณ วิเศษสุวรรณภูมิ และคณะ, 2565)

การสนับสนุนจากสถาบันครอบครัว เป็นธรรมดาที่พ่อแม่อาจรู้สึกตกใจและผิดหวังเมื่อพบว่าลูกเป็นเพศที่สาม แต่ก็ไม่ควรแสดงความโกรธหรือความไม่พอใจต่อลูก ควรชื่นชมที่ลูกกล้าเปิดเผยตัวตนให้คนอื่นรับรู้และพยายามปรับทัศนคติของตนเองต่อกลุ่มเพศที่สามที่ละน้อย เพราะพ่อแม่หรือคนใกล้ชิดในครอบครัวเป็นบุคคลสำคัญที่ช่วยส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีแก่วัยรุ่นกลุ่มนี้ โดยควรปฏิบัติตามคำแนะนำต่อไปนี้

1. พูดคุยกับลูกเป็นประจำ รับฟังความคิดเห็นของพวกเขาด้วยความเข้าใจโดยไม่มีอคติ และให้คำปรึกษาเมื่อลูกมีปัญหาหรือไม่สบายใจ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องเพศกับลูกอย่างเปิดเผย และแนะนำให้รู้จักการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์อย่างถูกวิธี สนับสนุนให้ลูกแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมกับวัยและทำกิจกรรมที่มีประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น

2. สังเกตสัญญาณที่อาจบ่งบอกว่าลูกถูกรังแกหรือรู้สึกแปลกแยกจากสังคม ได้แก่ หลีกเลียงการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ผลการเรียนต่ำลง ไม่อยากไปโรงเรียนหรือหนีเรียน ข้องเกี่ยวกับสิ่งเสพติด แสดงพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม ใช้ความรุนแรง มีอาการซึมเศร้า คิดฆ่าตัวตายหรือพยายามฆ่าตัวตาย เป็นต้น

การสนับสนุนจากสถาบันการศึกษา ทางโรงเรียนควรให้ความสำคัญกับการสร้างสภาพแวดล้อมที่ไม่มีอคติต่อเพศที่สาม ไม่ว่าจะเป็นระบบการสอนหรือพฤติกรรมและคำพูดของคุณครู ดังนี้

- หลีกเลียงการหยอกล้อหรือทำให้ผู้อื่นมองว่าวัยรุ่นเพศที่สามเป็นตัวตลก

- หลีกเลี่ยงการใช้คำที่แสดงอคติ เช่น การเบียดเบียนทางเพศ เพศทางเลือก
- สนับสนุนให้นักเรียนเคารพซึ่งกันและกันและมีมาตรการป้องกันการใช้ความรุนแรง

นอกจากนี้ คุณครูควรสอนเพศศึกษาให้เหมาะสมกับวัยของนักเรียนและสอนวิธีการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์อย่างถูกต้อง รวมถึงนำหัวข้อเพศที่สามมาเป็นหนึ่งในหลักสูตรการสอน เพื่อให้ให้นักเรียนคนอื่นเข้าใจเพศที่สามมากขึ้น ควรวางตัวเป็นที่ปรึกษาที่ดีเมื่อนักเรียนมีปัญหาหรือรู้สึกไม่สบายใจ รวมทั้งแจ้งผู้ปกครองและผู้เชี่ยวชาญทางสุขภาพจิตทันทีหากสังเกตเห็นว่านักเรียนมีแนวโน้มคิดฆ่าตัวตาย

วิเคราะห์เพศบัณฑิตเท่ากับเพศที่สามในพระพุทธศาสนา

การวิเคราะห์เพศบัณฑิตเท่ากับเพศที่สามในพระพุทธศาสนาแบ่งเป็น 3 ลักษณะคือ

1. วิเคราะห์เพศสภาพตามธรรมชาติ ในคัมภีร์อรรถกถาสมันตปาสาทิกา ภาคที่ 3 พระอรรถกถาจารย์ได้กล่าวถึงบัณฑิตเท่ากับ 5 ประเภท คือ (1) อาสิตตบัณฑิตเท่ากับ คือ ชายที่อมอวัยวะเพศของชายอื่น (2) อสุยบัณฑิตเท่ากับ คือ ชายที่ชอบพอใจในการดูกิจกรรมร่วมเพศระหว่างชายกับชาย (3) โอปักกมยบัณฑิตเท่ากับ คือ บุคคลที่ถูกตอน เช่น ชันที (4) ปักขบัณฑิตเท่ากับ คือ บัณฑิตในช่วงข้ามแรม แต่ช่วงข้ามคืนไม่เป็น (5) นปุงสกะปักขบัณฑิตเท่ากับ คือ ผู้มีความบกพร่องทางเพศสภาพ คือไม่ปรากฏเพศที่แน่ชัด

จากลักษณะบุคลิกภาพและการแบ่งประเภทของบัณฑิตเท่ากับ ที่ปรากฏในพระวินัยปิฎกและอรรถกถา สามารถเทียบเคียงจัดกลุ่มกับลักษณะพฤติกรรมความหลากหลายทางเพศในปัจจุบันได้ ดังนี้

1.1 กลุ่มรักร่วมเพศ กลุ่มรักร่วมเพศซึ่งประกอบด้วยอาสิตตบัณฑิตเท่ากับและปักขบัณฑิตเท่ากับ อาสิตตบัณฑิตเท่ากับ เข้าได้กับประเภทเกย์ อาจเป็นได้ทั้งฝ่ายรุกและฝ่ายรับหรือทั้ง 2 อย่างก็ได้

ปักขบัณฑิตเท่ากับ เข้าได้กับประเภทเกย์ควิน เพราะว่าปักขบัณฑิตเท่ากับนี้ ในข้ามแรมเดือนดับในระยะเวลาช่วงนี้ จิตของเขาจะแปรปรวนไปชั่วขณะประมาณ 1 ปักข์ (15 วัน) จิตใจของเขาจะแปรปรวนโน้มเอียงค่อนไปทางหญิง กิริยาอาการต่างๆ จะเปลี่ยนไปด้วย แต่พอเป็นปักข์ขึ้นเดือนหงาย จิตจะสงบกลับสู่สภาพเดิม ซึ่งเป็นเรื่องของอกุศลวิบากของการประพฤติล่วงละเมิดภรรยาชายอื่นในชาติก่อน

จากลักษณะบุคลิกภาพบัณฑิตเท่ากับทั้ง 2 ประเภท ดังกล่าวสอดคล้องกับพฤติกรรมรักร่วมเพศในปัจจุบันกล่าวคือ พฤติกรรมรักร่วมเพศหรือโฮโมเซ็กชวล (Homosexuality) เป็นพฤติกรรมทางเพศระหว่างเพศเดียวกันพบมากที่สุด ในจำนวนพฤติกรรมทางเพศที่เบี่ยงเบน ไปจากลักษณะคน

ทั่วไปเขาประพฤติกันเกิดได้ทั้งในผู้ชายและผู้หญิง แต่ผู้ชายมากกว่าหญิงประมาณสามเท่าและสำหรับหญิงมีชื่อเรียกเฉพาะว่า เลสเบียน รักร่วมเพศมี 2 แบบคือ

- (1) รักร่วมเพศแท้ หมายถึง พวกที่มีการปฏิบัติทางเพศเฉพาะกับเพศเดียวกัน
- (2) รักร่วมเพศเทียม หมายถึง พวกที่ปฏิบัติทางเพศทั้งเพศเดียวกันและเพศตรงข้าม

การปฏิบัติทางเพศของเขาก็เหมือนการร่วมเพศระหว่างชายกับหญิง ต่างกันตรงที่ไม่ได้ร่วมเพศด้วยองคชาตกับช่องคลอดเท่านั้น ในชายจะเริ่มด้วยการกอดจูบลูบคลำ ใช้ปากและลิ้น หรือมือกับอวัยวะเพศของอีกฝ่ายหนึ่ง และร่วมเพศทางทวารหนัก หรือทางหว่างขาบางราย อาจมีความวิปริตทางเพศอย่างอื่นร่วมด้วยเช่น การพอใจที่ทำให้อีกฝ่ายเจ็บ หรือตัวเองเจ็บ ชอบสะสมเครื่องใช้บางอย่างของเพศตรงข้าม เช่น ชุดชั้นใน หรือถุงน่อง ชอบแอบดูคนอื่นร่วมเพศกัน หรือชอบร่วมเพศกับเด็ก (เพศเดียวกัน) บางรายความวิปริตเหล่านี้รุนแรงมากจนถึงเป็น คดีอาชญากรรมก็มี

รักร่วมเพศชาย หรือเกย์ จะมีบทบาททางเพศ 3 อย่าง คือ เป็นฝ่ายกระทำเป็นฝ่ายถูกกระทำ หรือแบบผสมแต่การร่วมเพศทางทวารหนัก ค่อนข้างจะมีลักษณะแน่นอนว่า ฝ่ายใดจะเป็นฝ่ายกระทำ หรือฝ่ายถูกกระทำ อย่างไรก็ตาม รักร่วมเพศชายส่วนใหญ่ ชอบมีบทบาททางเพศแบบผสมคือ จะเป็นแบบใดก็ได้ตามที่คู่ของตนแต่ละคนพอใจและมีส่วนน้อยเท่านั้น ที่มีบทบาทเป็นหญิงหรือชายแน่นอน พวกที่ชอบมีบทบาทเป็นหญิงเราเรียกว่า ควีน ลักษณะที่สังเกตได้ คือ ท่าทาง กระจุกกระจิก กระจุกกระจิก กระจุกกระจิก ซึ่งมักจะมากกว่าของหญิงทุกๆ ไปด้วยซ้ำ ส่วนอีกพวกหนึ่งที่มีบทบาทเป็นชายเราเรียกว่า เกย์ ลักษณะที่บอกได้ คือ การมีรูปร่างใหญ่ อ่อนแอและเป็นนักเพาะกาย รูปร่างของพวก เกย์นี้จะช่วยกระตุ้นอารมณ์เพศของคู่ที่ต้องการลักษณะของความเป็นชาย หรือความเป็นพ่อ ซึ่งเขาไม่มีโอกาสได้ใกล้ชิดในวัยเด็ก

รักร่วมเพศหญิง หรือเลสเบียน จะมีการปฏิบัติทางเพศกับเพศหญิงด้วยกันแต่บทบาททางเพศของเขามักจะแน่นอนคือ เป็นชายหรือหญิง มักจะมีคู่ที่ถาวรกว่าพวกรักร่วมเพศชายและไม่ค่อยล่าสอนทางเพศ แต่ถ้าฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดแยกไปหาคู่อื่นหรือแต่งงาน อีกฝ่ายอาจเกิดความอิจฉาริษยาอย่างรุนแรงได้ (สุวิทนา อารีพรรค, 2564)

1.2 กลุ่มลักเพศหรือกามวิตถารประเภทถ้ามอง ได้แก่ อูสสุยบัณฑิต

อูสสุยบัณฑิต เข้าได้กับประเภทลักเพศ เพราะว่าอูสสุยบัณฑิต ชอบแอบดูคนอื่นร่วมเพศกันเกิดความรู้สึกว่าตัวเองมีส่วนร่วมด้วย คล้ายกับลักเพศ เพราะอาการสำคัญของลักเพศคือการชอบแสวงหาความตื่นเต้นหรือความสุขจากเพศจากการแต่งกายด้วยเสื้อผ้าอาภรณ์ของเพศ ตรงข้ามเช่น เสื้อชั้นใน กางเกงใน ถุงเท้า รองเท้า วิกผม ฯลฯ ซึ่งอาจใช้แค่การจินตนาการ หรือใช้เครื่องแต่งกายจริง

คำว่า "ลักเพศ" เป็นคำกริยา ทำหรือแต่งตัวปลอมแปลงให้ผิดไปจากเพศของตน เช่น คลุ่หัดส์ แต่งตัวปลอมเพศเป็นสมณะ ผู้ชายแต่งตัวเป็นผู้หญิง; (ภาษาปาก) ทำนอกกลุ่มนอกทาง เช่น ดื่มน้ำทางหู ถ้วย ความหมายที่เข้าใจกัน "ลักเพศ" คือ

- (1) ร่างกายเป็นเพศหนึ่ง แต่การทำทางและอาการทั่วไปเป็นอีกเพศหนึ่ง
- (2) ไม่มีสิทธิ์ที่จะครองเพศนั้น แต่เอาเพศนั้นมาครอง
- (3) หมดสิทธิ์ที่ครองเพศนั้นแล้ว แต่ยังถือด้านครองเพศนั้นอยู่

ทั้งนี้มองกันว่าเสมือนไปลักขโมยเพศของคนอื่นมาเป็นเพศของตนจึงเรียกว่า ลักเพศ แล้วก็เลยอ่านเป็นคำสมาสว่า ลัก-กะ-เพศ (ทองย้อย แสงสินชัย, 2564)

ความหมายของคำว่า "กามวิตถาร" เป็นคำที่แปลมาจากคำว่า พาราฟิลเลีย (Paraphilia) ซึ่งหมายถึงการเบี่ยงเบนทางเพศ พารา (Para) หมายถึงข้างๆ และฟิลเลีย (Philia) หมายถึงเพศ พอใช้คำว่าเบี่ยงเบนทางเพศหลายๆ คนก็เข้าใจว่าเป็นการรักร่วมเพศ แต่ปัจจุบันมีการเปลี่ยนมาใช้คำว่า "กามวิตถาร" แทน ซึ่งหมายถึงอาการผิดปกติทางจิตใจ โดยทางจิตเวชศาสตร์จัดไว้ในกลุ่มเดียวกับบุคลิกภาพแปรปรวน (Personality disorder) ถือเป็นโรค (Symptom) ทางจิตอย่างหนึ่งจะพบได้ว่าคำว่า "กามวิตถาร" นั้นมีความหมายถึงพฤติกรรมทางเพศที่ผิดปกติไปจากสามัญชนส่วนใหญ่ โดยอาจจะเป็นด้วยโรคทางจิตอย่างหนึ่ง

การชอบถ่มอง (Voyeurism) คือ การมีความสุขและอารมณ์ตื่นเต้นทางเพศจากการดูผู้อื่นเปลือยกาย กำลังถอดเสื้อผ้าหรือกิจกรรมทางเพศ ลักษณะที่สำคัญ คือการชอบแอบดูผู้อื่นเปลือยกาย กำลังถอดเสื้อ อาบน้ำหรือมีกิจกรรม ทางเพศ ภาพที่เห็นจะเร้าอารมณ์ทางเพศ (สมภพ เรื่องตระกูล, 2561)

2. วิเคราะห์เพศสภาพทางสังคม กลุ่มไม่มีสัญลักษณ์ทางเพศ ซึ่งประกอบด้วย โอปปกมัย บัณเฑาะก์และนปงสกบัณเฑาะก์

2.1 โอปปกมัยบัณเฑาะก์ หมายความว่า บุคคลที่ถูกตอนไม่ให้มีความกำหนัดเกิดขึ้น เป็นการตอน ด้วยการผ่าตัดในภายหลังมิใช่เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติเช่น พวกขันที

ขันที ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน หมายถึง ชายที่ถูกตอน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554) ประเภทของขันทีนั้นมีอยู่ 2 ประเภท

(1) ถูกตอนโดยตัดแค่ปลายองคชาติเท่านั้น ยังเหลือพวงอันทะอยู่ ขันทีประเภทนี้ยังเหลือฮอร์โมนเพศชายอยู่มากมาย เสียงยังห้าวแบบชาย

(2) ถูกตอนโดยตัดทั้งทั้งพวง เสียงจะแหลมเล็ก ลูกกระเดือกหายไป ฮอร์โมนเพศชายหมดไป พวกนี้จะได้รับความไวใจสูงกว่า (วิกิพีเดีย, 2564)

โอปปกมัยบัณเฑาะก์ เข้าได้กับประเภททรานส์เกชวล (แปลงเพศ) เพราะว่าเมื่อพิจารณาคุณค่าแปลที่ว่า ผู้มีอวัยวะตั้งพีชทั้งหลายถูกนำไปปราศแล้ว (คือถูกเขาตอนเสียแล้ว) ด้วยความพยายาม

ดังนั้นเมื่อตนเองไม่พอใจในอวัยวะเพศของตน แต่ต้องการอวัยวะเพศตรงกันข้ามกับตนจึงพยายามต้องการจะเปลี่ยนเพศสมัยปัจจุบันการผ่าตัดแปลงเพศนั่นเอง

2.2 นุ่งสกบัณฑิตฑาจารย์ หมายความว่า บุคคลไม่ปรากฏว่าเป็นเพศหญิงหรือเพศชายมีแต่ช่องสำหรับถ่ายปัสสาวะเท่านั้น นุ่งสกบัณฑิตฑาจารย์ เข้าได้กับประเภทกระเทยแท้หรือจริง เพราะว่่านุ่งสกบัณฑิตฑาจารย์ คือ เป็นบัณฑิตฑาจารย์มาแต่กำเนิดเช่นเดียวกับกระเทยแท้ (พระมหาสักขาย กนตสีโล, 2551)

กะเทยทางการแพทย์แบ่งเป็นสองประเภท คือ กะเทยแท้และกะเทยเทียม โดยกะเทยแท้พบได้น้อย หมายถึงคนคนเดียวมีต่อมเพศสองเพศ คือมีรังไข่ของเพศหญิงและมีลูกอัณฑะของเพศชาย อวัยวะเพศก็มีทั้งของหญิงและชาย หน่วยพันธุกรรมหรือโครโมโซมก็มีทั้ง 46XX ของเพศหญิงและ 46XY ของเพศชาย ส่วนกะเทยเทียม หมายถึงคนที่มีต่อมเพศกับลักษณะของอวัยวะเพศตรงข้ามกัน แบ่งเป็นสองแบบคือ กะเทยเทียมชาย คือคนผู้ที่มีลูกอัณฑะและมีโครโมโซมเป็นเพศชาย แต่อวัยวะเพศภายนอกเป็นหญิง มีเต้านมเหมือนหญิง เช่น ภาวะร่างกายไม่รับฮอร์โมนเพศชาย (Androgen insensitivity syndrome) ภาวะนี้เป็นความผิดแต่กำเนิดที่มีผลจากกรรมพันธุ์ ร่างกายเป็นผู้หญิงทุกประการมีโครโมโซมเป็นเพศชายมีลูกอัณฑะ ไม่มีรังไข่ ไม่มีมดลูก ไม่มีช่องคลอด หรือมีเพียงรูบุมที่ช่องคลอดและไม่มีประจำเดือน ภาวะนี้ต้องพบแพทย์เพื่อตรวจวินิจฉัย รักษาโดยการตัดต่อมเพศ (ลูกอัณฑะ) ที่มักอยู่ที่ขาหนีบ หรือในช่องท้องออก แล้วเสริมฮอร์โมนเพศหญิง หากจะแต่งงานต้องขยายหรือทำช่องคลอดใหม่ กะเทยเทียมหญิง คือคนผู้ที่มีรังไข่และมีโครโมโซมเป็นเพศหญิง แต่อวัยวะเพศภายนอกเห็นเป็นผู้ชาย เช่น ภาวะขาดเอนไซม์ 21-Hydroxylase ทำให้ต่อมหมวกไตหนาตัวขึ้นตั้งแต่กำเนิด (Congenital adrenal hyperplasia) และสร้างฮอร์โมนเพศชายสูงจนทำให้อวัยวะเพศเด็กหญิงดูคล้ายอวัยวะเพศเด็กชาย

สรุปได้ว่า ความหลากหลายทางเพศที่ปรากฏในพระวินัยปิฎก พบว่ามีบุคคลที่เรียกว่า บัณฑิตฑาจารย์หมายถึงกะเทยมี 3 ลักษณะคือ

- (1) กะเทยที่มีพฤติกรรมที่ตรงข้ามกับเพศของตนประพฤตินอกกริต ในทางเสพกามและมีราคะจัดช่วยวนให้ชายอื่นให้เป็นเช่นนั้น
- (2) กะเทยแท้ที่มีอวัยวะเพศทั้งชายและหญิงมาแต่กำเนิด
- (3) กะเทยที่ถูกตอนหรือขันที

โดยแบ่งประเภทของผู้ที่มีพฤติกรรมความหลากหลายทางเพศได้เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มที่ 1 คือ กลุ่มรักร่วมเพศได้แก่ อาสิตตาบัณฑิตฑาจารย์และปักษบัณฑิตฑาจารย์ (เฉพาะปักษ) กลุ่มที่ 2 คือ กลุ่มกามวิตถารหรือถ้ามองได้แก่ อสุยยบัณฑิตฑาจารย์ กลุ่มที่ 3 คือ กลุ่มไม่ปรากฏเพศไม่มีสัญลักษณ์ทางเพศหรือมี 2 เพศในคนคนเดียวกันได้แก่ โอปักกมยบัณฑิตฑาจารย์และนุ่งสกบัณฑิตฑาจารย์

3. วิเคราะห์เพศสภาพตามลักษณะจริยธรรม เหตุที่ทำให้เกิดเป็นกะเทย ในสุดต้นตปิฎก มัชฌิมนิกาย อุปริปัณณาสก์ มีเนื้อความใน จูฬกัมมวิภังคสูตร ว่า “สัตว์ทั้งหลายมีกรรมเป็นของตน มีกรรมเป็นทายาท มีกรรมเป็นกำเนิด มีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์ มีกรรมเป็นที่พึ่งอาศัย กรรมย่อมจำแนกสัตว์ทั้งหลายให้เลวและดีต่างกัน ด้วยประการฉะนี้” (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่มที่ 14 ข้อที่ 297 หน้าที่ 356 มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) ขยายความดังนี้

(1) มีกรรมเป็นของของตน คือ เกิดมาเป็นกะเทยก็เพราะกรรมชั่ว (กาเมสุมิจฉาจาร ร่วมกับ ปาณาติบาต ฆ่าสิ่งมีชีวิตและมีลมปราณ เช่น ฆ่าเป็ด ฆ่าไก่ เป็นต้น) ของตนที่ตนทำไว้แล้วแต่ปางก่อนติดตามมาให้ผลในปัจจุบัน

(2) เป็นทายาทแห่งกรรม คือ เกิดเป็นกะเทยก็เพราะได้รับมรดกตกทอดมาจากกรรมชั่ว (กาเมสุมิจฉาจาร ร่วมกับ ปาณาติบาต ฆ่าสิ่งมีชีวิตและมีลมปราณ เช่น ฆ่าเป็ด ฆ่าไก่ เป็นต้น) ของตนที่ตนทำไว้แล้วแต่ปางก่อนติดตามมาให้ผลในปัจจุบัน

(3) มีกรรมเป็นกำเนิด คือ ที่ได้ถือกำเนิดเป็นกะเทย ก็เพราะกรรมชั่ว (กาเมสุมิจฉาจาร ร่วมกับ ปาณาติบาต ฆ่าสิ่งมีชีวิตและมีลมปราณ เช่น ฆ่าเป็ด ฆ่าไก่ เป็นต้น) ของตนผลักดันให้ได้กำเนิดมาในลักษณะเป็นกะเทยเช่นนี้

(4) มีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์ คือ ได้เกิดมาเป็นกะเทย เพราะบรรพบุรุษ หรือมารดาบิดาเป็นคนเผ่าพันธุ์นี้ (คือ เผ่าพันธุ์อมนุษย์ ประเภทคนธรรพ์ สำสอนทางเพศ)

(5) มีกรรมเป็นที่พึ่งอาศัย คือ กรรมชั่ว (กาเมสุมิจฉาจาร ร่วมกับ ปาณาติบาต ฆ่าสิ่งมีชีวิต และมีลมปราณ เช่น ฆ่าเป็ด ฆ่าไก่ เป็นต้น) จึงได้ความเป็นกะเทยเป็นที่พึ่งพาทางให้ตนมาเกิดในแม่พ่อผู้เป็นเผ่าพันธุ์อมนุษย์ประเภทคนธรรพ์นี้ได้

(6) กรรมย่อมจำแนกสัตว์ให้เลวและประณีตได้ คือ ความเลวของคนในทางจิตใจ 6 ลักษณะ ได้แก่ จิตใจเป็นสัตว์นรก เปรต เดียรัจฉาน อสุรกาย อมนุษย์ มาร ความเลวด้านจิตใจเหล่านี้ ก็เพราะกรรมชั่วเป็นสิ่งที่จำแนกแจกมาให้เป็น ไม่ใช่ใครคนใดจะทำให้ได้

ส่วนความประณีตของคนในทางจิตใจ 4 ลักษณะ ลดลั่นกันไปตามประเภทของกรรมดีที่ทำ ได้แก่ เกิดมาเป็นผู้มีจิตใจเป็นมนุษย์ เป็นเทวดา เป็นพระพรหม หรือเป็นพระอริยบุคคล ความประณีตเหล่านี้ที่จิตใจได้มาก็เพราะกรรมดีหรือกรรมไม่ดีไม่ชั่วเป็นสิ่งที่จำแนกแจกมาให้เป็น ไม่ใช่ใครคนใดจะทำให้ได้

มิติทางศาสนาพุทธซึ่งเป็นศาสนาหลักในประเทศไทยนั้น บัณฑิตเจ้ากัม ในคัมภีร์ทางพุทธศาสนา กับความหมายที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ไม่ใคร่ตรงกันทีเดียวนัก คนที่มีสองเพศ คือ มีอวัยวะทั้งเพศชายและหญิงอยู่ในคนเดียวกันเรียก อุกโตพญัญชนกะ ในพระไตรปิฎกไม่ได้เรียกว่า บัณฑิตเจ้ากัม หรือกะเทย แต่ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของคนข้ามเพศ ในสายตาของบุคคลทั่วไป โดยพระไตรปิฎกซึ่งเป็นคัมภีร์ของ ศาสนาพุทธนิกายเถรวาทระบุว่า คนข้ามเพศไม่สามารถบวชเป็นพระ

ได้ การรับรู้เกี่ยวกับภาพลักษณ์ของผู้ความหลากหลายทางเพศของสังคมไทยในลักษณะดังกล่าวจึงสามารถเชื่อมโยงได้กับรูปแบบของการนำเสนอภาพตัวแทนของสื่อในมิติของเพศวิถี อัตลักษณ์ทางเพศสถานะ และการแสดงออกอัตลักษณ์ทางเพศผ่านการสะท้อนและฝังลึกภาพ ตีตรา และการเลือกปฏิบัติต่อกลุ่มบุคคลดังกล่าวอย่างเห็นได้ชัด นอกจากนี้ ที่ผ่านมาสื่อนำเสนอในเชิงเหยียดเพศ ภาพเหมารวมในด้านลบ การไม่มีพื้นที่ในสื่อ และการใช้ภาษาของสื่อได้ขยายความรุนแรงของภาพตีตราที่เกิดขึ้นแก่กลุ่มบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศ ดังเนื้อหาของสื่อดังกล่าวสามารถเข้าถึงได้โดยทั่วไปในสังคมและได้พัฒนาไปเป็นวาทกรรมหลัก (Grand narrative) ที่ถืออำนาจในสังคมไทย นำไปสู่การเน้นภาพตีตราและเลือกปฏิบัติต่อกลุ่มบุคคลผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศในสื่อและสังคมโดยรวม ปรากฏการณ์ดังกล่าวจึงส่งผลต่ออคติความเกลียดชัง การเลือกปฏิบัติ การละเมิดสิทธิมนุษยชน และผลกับผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศให้กลายเป็นกลุ่มคนชายขอบในสังคมวงกว้าง

อย่างไรก็ตามบัณฑิตเขากะกัในสังคมไทย บวชพระได้หรือไม่ปัญหาไม่ได้อยู่เพียงที่ว่า บวชพระได้หรือไม่ หรือการนิยามคำว่าบัณฑิตเขากะกัในทางพระวินัยจะเป็นเช่นไร แต่ปัญหาอยู่ที่ว่าสังคมไทยเข้าใจและรับรู้ไปแล้วว่าเป็น บัณฑิตเขากะกั กะเทย ลักเพศ ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้ความหมายคำว่า บัณฑิตเขากะกัหมายถึงกะเทย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554) หรือให้ความหมายคำว่า ลักเพศ ว่าการทำหรือแต่งตัวปลอมแปลงให้ผิดไปจากเพศของตน เช่น คลุ่สัถ์แต่งตัวปลอมเพศเป็นสมณะ หรือผู้ชายแต่งตัวเป็นผู้หญิง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554) นี่คือความหมายและความเข้าใจหลักของคนในสังคมต่อคำว่าบัณฑิตเขากะกั ดังนั้น ประเด็นเรื่องเพศสภาวะและเพศวิถีของภิกษุ สามเณร จึงเป็นสิ่งที่สังคมมีคำตอบอยู่แล้วว่าภิกษุ สามเณร ที่เป็นบัณฑิตเขากะกัคือผู้ที่ไม่สมควรเป็นนักบวช หากกลับไปพิจารณาการตีความคำอธิบายในทางศาสนากลับพบว่า บัณฑิตเขากะกัหรือลักเพศที่ห้ามบวชนั้น ไม่ได้มีความหมายเพียงแค่ผู้ที่เป็นกะเทย หรือผู้ที่มีรสนิยมทางเพศกับเพศเดียวกัน หรือชายที่มีอารมณ์ความเป็นหญิง หรือความหมายในเชิงเพศวิถีเท่านั้น หากดูจากคำอธิบายลักษณะของบัณฑิตเขากะกัที่ห้ามบวชที่อรธกถาจารย์ได้ตีความเพิ่มเติมหลังยุคพุทธกาลแล้วนั้นจะพบว่า พระวินัยปิฎก ท่านกล่าวไว้ไม่ใช่เฉพาะมนุษย์เราเท่านั้นที่เป็นบัณฑิตเขากะกั ยังได้กล่าวรวมไป ถึงอมมนุษย์และสัตว์เดรัจฉานด้วยโดยแบ่งเป็น 3 จำพวก คือ (1) มนุษย์บัณฑิตเขากะกั (2) อมนุษย์บัณฑิตเขากะกั (3) สัตว์เดรัจฉานบัณฑิตเขากะกั (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่มที่ 1 ข้อที่ 56 หน้าที่ 43 มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) บัณฑิตเขากะกัทั้ง 3 จำพวกนี้ มนุษย์บัณฑิตเขากะกั ก็คือมนุษย์ที่เป็นคนเรารธรรมดาทั้งเพศชาย และเพศหญิง อมนุษย์บัณฑิตเขากะกั ก็คือพวกที่ไม่ใช่มนุษย์ ได้แก่ พวกเทวดา เปรต อสุรกาย เป็นต้น และเดรัจฉานบัณฑิตเขากะกั ก็คือ พวกสัตว์ทุกชนิด ทั้งหมดนี้มีโอกาสเป็นบัณฑิตเขากะกัได้ทั้งนั้น

กะเทยในประเทศไทยได้รับการยินยอมให้แสดงออกในสังคมไทย เห็นได้จากการออกตามสื่อต่างๆ รายการโทรทัศน์ ภาพยนตร์ หนังสือพิมพ์ รวมถึงการประกวดกะเทย แต่คนส่วนมากในสังคมดูแล้วมักคิดไปในทาง ตลก แปลก หรือนำรังเกียจ แต่ก็มีไม่น้อยที่ชื่นชม ซึ่งแตกต่างอย่างเห็นได้ชัดจาก

ในหลายประเทศ ซึ่งมีการห้ามกะเทยมีส่วนร่วมกิจกรรมในสังคม หลายบุคคลเชื่อว่าที่สังคมไทยยอมรับกะเทยได้นั้น ส่วนหนึ่งมาจากความสามารถของกะเทยที่โดดเด่น อย่างไรก็ตามในขณะเดียวกันในสังคมระดับครอบครัว กะเทยไม่เป็นที่ยอมรับจากครอบครัว (โดยเฉพาะฝ่ายพ่อ) ผู้เป็นพ่อมักจะผิดหวัง และมีการทะเลาะกันอย่างรุนแรงกับลูกชายที่เป็นกะเทย ถึงแม้ว่า กะเทยจะเรียกตัวเองว่าเป็นเพศที่สาม แต่ในทางกฎหมายของหลายประเทศยังคงมีไว้กำหนดให้เป็นเพศชาย จึงจะได้รับการผ่าตัดแปลงเพศเป็นหญิงแล้ว แต่บางประเทศในโลกยังไม่สามารถขอเปลี่ยนคำนำหน้านามจากชายเป็นหญิงได้ ทำให้ประสบปัญหาในการติดต่อธุรกรรมต่างๆ กะเทยในสื่อภาพยนตร์ที่นักแสดงเป็นกะเทย หรือแสดงตัวละครให้เป็นกะเทย

ในปัจจุบันคนทั่วไปนิยมเรียกกะเทยเท่ากับลักเพศรวมกันว่า "กะเทย" กะเทยที่เป็นลักเพศโดยทั่วไปต้องการเป็นเพศหญิง ทั้งทางด้าน กาย วาจา และใจ ต้องการให้คนในสังคมปฏิบัติกับตนเองดังเช่นผู้หญิงคนหนึ่ง ศัพท์ภาษาอังกฤษทางแพทยศาสตร์ กะเทย ใช้ว่า "Hermaphrodite"

บทสรุป

บั้นเตาะก์ กะเทย และขันที มีความหมายเดียวกัน ในทางพระพุทธศาสนา บั้นเตาะก์มี 5 ชนิด คือ 1) อาสิตตาบั้นเตาะก์ บั้นเตาะก์ที่เอาปากอมองคชาติของชาย เมื่อถูกน้ำอสุจิลงล้าคอแล้ว ความเร้าร้อนจึงสงบ 2) อุษยบั้นเตาะก์ บั้นเตาะก์ที่เห็นการเสพสมกันของบุคคลผู้อื่นแล้ว เมื่อความริษยาเกิดขึ้นแล้ว ความเร้าร้อนจึงสงบลง 3) อปกกมัยบั้นเตาะก์ บั้นเตาะก์ที่ถูกตัดอวัยวะ หรือถูกตอน 4) ปกขบั้นเตาะก์ บั้นเตาะก์ที่ช่วงข้างแรมเป็นบั้นเตาะก์ ด้วยอาการแห่งอกุศลวิบาก แต่ข้างขึ้น ความเร้าร้อนสงบลง 5) นปุงสกกับบั้นเตาะก์ บั้นเตาะก์ที่เกิดมาไม่มีเพศ หรือไม่ปรากฏว่าเป็นเพศชายหรือเพศหญิงมาแต่กำเนิด ในบั้นเตาะก์ 5 ชนิดนั้น อาสิตตาบั้นเตาะก์ และอุษยบั้นเตาะก์ ไม่ห้ามอุปสมบท ส่วนบั้นเตาะก์อีก 5 ชนิดนอกนี้ ห้ามอุปสมบท สำหรับปกขบั้นเตาะก์ ห้ามอุปสมบทเฉพาะปกขที่ เป็นบั้นเตาะก์เท่านั้น

สิ่งที่น่าสนใจคือ บั้นเตาะก์ประเภท (1) อาสิตตาบั้นเตาะก์ และประเภท (2) อุษยบั้นเตาะก์ นั้นสามารถบวชได้ ส่วนประเภทที่ (4) ปกขบั้นเตาะก์นั้นสามารถบวชได้ในวันที่ไม่ได้มีกำหนด ส่วนบั้นเตาะก์ประเภทที่ไม่สามารถบวชได้คือ ประเภทที่ (3) และ (5) คือบุคคลที่ถูกตอน หรือมีความบกพร่องทางเพศสภาพ ไม่เพียงแต่บั้นเตาะก์ที่ไม่ได้หมายถึงกะเทยตามแบบที่เข้าใจกันในสังคมปัจจุบันแล้ว ลักเพศ ในคำอธิบายทางพุทธศาสนาก็ไม่ได้หมายถึงกะเทยในความหมายทำนองที่เข้าใจด้วยเช่นกัน ในพระวินัยปิฎก มหาวรรค ภาค 1 มีพุทธบัญญัติขับไล่อนุปสัมบันที่เป็นคนที่เป็นเถยสังวาสกะ ออกไปตั้งที่กล่าวไปข้างต้น ซึ่งคำดังกล่าวภาษาไทยแปลว่า ลักเพศ แต่คำอธิบายในพระวินัยไม่ได้หมายถึงลักเพศที่ตรงกับความหมายภาษาไทยที่เราเข้าใจกันว่าหมายถึง กะเทย ผู้ที่เป็นผู้ชายแต่ตัวเป็นหญิง แต่ความหมายของเถยสังวาสกะหมายถึง ลักเพศ ที่หมายถึงผู้ที่ปลอมเป็น

พระภิกษุ ไม่ได้ผ่านการอุปสมบท แต่บวชเอง แล้วอ้างว่าเป็นพระภิกษุ กล่าวง่ายๆ คือผู้แต่งกายเลียนแบบพระสงฆ์ในกฎหมายอาญา ลักเพศที่หมายถึงคนลักสังวาส คือเป็นเณรหรือพระสงฆ์ที่อ้างพรรษาว่าได้บวชมานานกว่าความจริง เพื่อยินดีกับเกียรติยศและความเคารพนับถือ

ในปัจจุบันมีหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนมากมายที่บริการให้คำปรึกษาและส่งเสริมสุขภาพที่ดีแก่กลุ่มเพศที่สาม เช่น คลินิกเพศหลากหลายในวัยรุ่น (Gender variation clinic หรือ Gen v clinic) ของคณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี ศูนย์สุขภาพชุมชนแทนเจอร์นิงของสภากาชาดไทย และมูลนิธิเครือข่ายเพื่อนกะเทยไทยเพื่อสิทธิมนุษยชน พ่อแม่ที่ไม่รู้ว่าควรทำอย่างไรเมื่อมีลูกเป็นเพศที่สามหรือตัววัยรุ่นเองที่มีความวิตกกังวลและไม่กล้าพูดคุยกับคนใกล้ชิด สามารถติดต่อหน่วยงานเหล่านี้เพื่อขอคำปรึกษาได้

เอกสารอ้างอิง

- กฤตยา อาชวนิจกุล. (2554). *เพศวิถีศึกษากับเพศวิถีปฏิบัติในสังคมไทย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เดือนตุลา.
- ชญวดี ศรีสุโข. (2552). “ศุกร์กับเซ็กส์-กะเทยแท้-กะเทยเทียม”. *คมชัดลึก*. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2564 จาก <https://www.komchadluek.net/news/lifestyle/28857>.
- ทองย้อย แสงสินชัย. (2564). *บาลีวันละคำ (1,171) ลักเพศ*. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2564, จาก <https://www.facebook.com/tsangsinchai/posts/915606918533046>.
- ปิยวรรณ วิเศษสุวรรณภูมิ และคณะ. (2565) *วัยรุ่นที่มีความหลากหลายทางเพศ: การดูแลช่วยเหลืออย่างเข้าใจ. วารสารเทคโนโลยีสูรนารี*. ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม).
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2554*. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2564 จาก <https://dictionary.orst.go.th>.
- พระมหาสักขย กนตสีโล. (2551). “การศึกษาวิเคราะห์เรื่องบัณฑิตเทาะก ในกลุ่มพระภิกษุสามเณรไทยในปัจจุบัน”. *วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วิกิพีเดีย. (2564). *สารานุกรมเสรี*. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2564 จาก <https://th.wikipedia.org/wiki/ขั้นที่>.
- วิจารณ์ พานิช. (2524). "กะเทยก็เป็นกรรมพันธุ์ (ตอนที่ 1)" ใน *คอลัมน์ พันธุ์ดี*. พันธุ์ศาสตร์ในชีวิตประจำวัน. หมอชาวบ้าน. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2564 จาก <https://www.doctor.or.th/article/detail/6941>.
- สมภพ เรื่องตระกูล. (2561). *ความผิดปกติทางเพศ*. กรุงเทพมหานคร: เรือนแก้วการพิมพ์.

สุวิทนา อารีพรรค. (2564). *กะเทยลักเพศและรักร่วมเพศ*. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2564 จาก
แหล่งที่มา: <https://www.doctor.or.th/article/detail/5237>.

